

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uravarujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:

Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10

Za **Nemčijo:**

celoletno . . . K 28.—

za **vse druge de-**

žele i. **Ameriko** K 30.—

Naročnina se pošilja vnaprej.

Za **oglas** (inzerate) se

plačuje od četverostopne

petit vrste po 12 h, za

večkrat natis primeren

popust.

Posamezna št. stane 10 h.

Št. 195.

Telefonska številka 65.

Celje, v pondeljek, 29. avgusta 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Kaj bo jeseni?

Na Dunaju, 28. avg.

Uvodoma nekaj stavkov iz Nemškonacionalne korespondence: »Z dobro informirane parlamentarne strani se potrjuje, da se glede vspeha, po katerem bodo sklicani deželni zbori, delegacije in državni zbor, ne bode ničesar bistvenega spremeni- lo: potemtakem bo sklican državni zbor šele v prvi polovici meseca novembra — in potlej bodo že zborovali deželni zbori in delegacije. Nove volitve za delegacije niso bile nikoli za to leto namera- vane (dr. Ploj ostane torej slov. delegat za Štajer- sko). Pač pa se nameravajo izvršiti že meseca no- vembra volitve delegatov za l. 1911. Češki deželni zbor bo sklican le v takem slučaju, če bode zasigu- rana njegova delazmožnost. O kakih nameravanih spremembah v kabinetu ni merodajnim nemškimi po- litičnim krogom ničesar znanega. Tudi oba ministra rojaka (nemški in češki) bodeta težko na novo ime- novana.«

Vsa ta izvajanja potrjujejo to, kar sem vam glede sklica treh najvažnejših naših ustavnih kor- poracij svoječasno že poročal. V delegacijah pride- jo v prvi vrsti na razgovor novi in stari vojni iz- datki. Mirovni kongresi pomenjajo dandanes le še sestanke idealistov, shode delavcev za bodočnost. Kajti vojni ministri odgovarjajo trdovratno na vse lepe rezolucije teh kongresov: ker oborožujejo vsi, moramo še mi! Ne verujem, da bi bil Schönaich du- hovitejši ko kolega Hazay: slišali bomo zopet v delegacijah celo dolgo, dolgo storijo o nevarnostih, ki nam prete od severa in juga, od zahoda in vzho- da, slišali bomo, da druge države izdajo (ob bolj- ših dohodkih) za armado več ko mi in da se oboro- žujejo hitreje ko mi. Morda navede še važno dej- stvo, da se je celo Turčija pojačala na morju z na- kupom štirih starejših vojniš šajk v Nemčiji. Bila se bode bitka za dreadnoughte in govorilo se bode o računu, katerega je napravil aneksijski naš grot Aehrenthal v Bosni. Samo pol milijarde ga je — za naše davkoplačevalce v časih sedanje »visoke« kon- junkture malenkost! Radoveden sem, ali načne kdo interesantno jugoslovansko vprašanje v delegaci- jah? Govorilo se bode o naših zunanjih odnosih — in bilo bi dobro vprašati ministra Aehrenthala, kaj je na novicah, katere prinašajo rajhovski listi o žrtvovanju in discipliniranju Jugoslovancev? Kajti jasno je, da je zavladal popolnoma nov kurz v drža- vi in tudi proti Jugoslovanom. Če se ne motim, je pisal že upravn. »Nar. Dn.«, da se pozna v tem kur- zu močno roka prestolonaslednikova. In on je im- perijalist. — Skombinirajte si malo dogodke zadnjih dveh let, preštudirajte stališče nemškega časopisja, nagel, dasi precej pozen preobrat slov. klerikalcev in — čudili se bode te rezultatu.

No, pri nas se mora, bodisi že tako ali tako, ustavno vladati, zato bode treba za eventuelne nove vojne izdatke iskati dovoljenje v obeh državnih zborih. Grof Khuen ima že svoje kimovce za vse

pripravljene, le pri nas je stvar nekoliko težavnej- ša. V našem parlamentu ni stalne in zanesljive ve- čine, zato jo je treba vedno na novo iskati. Začela se bo na novo znana kravja, kupčija — govori se resno o sporazumnih konferencah med Čehi in Nem- ci. Čehi se že pripravljajo na nje; to kaže sklic par- lamentarne komisije Češkega kluba. Saj se bo na konferencah govorilo o važnih stvareh: spremembi deželnega reda, preosnovi drž. volilnega reda, ure- diti manjšinskega šolstva, ustanovitvi okrožij in okrožnih vlad, jezikovni rabi pri avtonomnih in deželnih uradih — zares, preobširen menü! Šumili bi, da ga je Bienenrth sestavil tako obširno, samo za to, da bi se ne rešil — samo da bi ostal on dalje na krmilu in pripravljat pot bližajoči se reakciji in ab- solutističnemu sistemu v Avstriji...

Moje mnenje je bilo vedno, ravno zaradi siste- ma, ki se sedaj vsled oslabelosti parlamenta, počasi, sedaj še na zunaj nevidno, a na znotraj že zelo ob- čutljivo naseljuje in vgnjezduje pri nas, da je na- pravila slovanska delegacija decembra l. 1909 veli- kansko napako, da se ni takrat častnejše pomirila z Bienenrthom — za ceno 5 ministrov namreč, katere bomo sedaj težko dosegli, temveč utegnemo celo prav žalostno iti pod kaudinski jarem. Pritisk od zgoraj je strahovit — in aprav zato se čujejo po- vsod glasovi po konsolidaciji, po spremembi takti- ke. Ali ni nekaj značilnega, da govori Klofač za ze- dinjenje čeških državnozbornih frakcij v enoten klub? Baxa je zadnjič govoril v istem smislu na ne- kem shodu tako umerjeno, kakor kaka toli obsova- žena mladočeška ekscelenca... In pri nas na jugu? Človek si kmalu ne upa govoriti pametne besede: ta namreč napram denuncijantom ni mogoča. Splo- šna sodba je tu v vladnih krogih: orožje, katero nudi sedaj vladi Slov. ljudska stranka, se bode si- cer pobralo in iz zunanje-političnih ozirov krepko izrabilo napram vsem Jugoslovanom, slov. klerikal- ci pa dobe kako malo strankarsko koncesijo — In mirna Bosna! Koliko vas je še v domovini lahkomi- selnih rodoljubov in neumnih idealistov, ki mislite, da je salus patriae pri klerikalcih?

Javna skušnja na kmetijski šoli v Šent Jurju ob j. žel.

V soboto, 27. avg., je bila v novi kmet. šoli v Št. Jurju ob J. ž. prvič javna skušnja gojencev tega zavoda. Prišel je k skušnji kot zastopnik deželnega odbora grof Franc Attems, ki je vodil izpraševa- nje. Za c. kr. namestnika je prišel iz Gradca okraj- ni glavar Wegbauer, za celjski okrajni zastop komisar dr. Breschar, za štajersko kmetijsko družbo Ferdo Roš iz Hrastnika, za živinorejsko zadrugo distriktni načelnik Walentinitsch. Prisostvovali so skušnji tudi deželni poslanci dr. Vek. Kukovec, Ter- glav in Vrečko. Iz Št. Jurja je prišel zdravnik dr. Ipavic, župnik Mikuš in nadučitelj Sivka. Udeležilo se je skušnje več nadučiteljev, učiteljev, kaplanov in starišev gojencev šole. Gojence, katerih je bilo

letos 24, so izpraševali ravnatelj g. Ivan Belle, stro- kovni učitelj Zidanšek, živinozdravnik Anton Ur- šič in kot pomožni učitelji gospodje Kveder, Čulek in Recelj s šentjurske ljudske šole. Skušnja je tra- jala od pol 11. ure do 1. ure in so dajali učenci tako lepe in točne odgovore, da so vzbudili splošno za- nimanje s svojim znanjem in s svojo inteligenco. Koncem skušnje je grof Attems pozdravil navzoče goste in razdelil po daljšem nagovoru dijakom spričevala. Govoril je nemški, ker slovenski ne zna, in je ravnatelj Belle po naročilu grofa Attemsa pre- stavil posamezne odstavke govora na slovenski je- zik. Grof Attems je pohvalil vodstvo zavoda in se zahvalil pomožnim močem. Ob odobravanju poslušalcev je povedal, da je s pomočjo c. kr. vlade izposloval še v zadnjem času znesek 20.000 K, da se še prikupi nekaj zemlje in se šola dopolni. Omenil je tudi, da se prihodnje leto pouk izpopolni. Misliji smo, da bode povedal, da se upelje pouk v vinar- stvu, toda motili smo se, grof Attems je naznanil, da bode nov učni predmet vsled želje iz neke strani — veronauk, česar pa ni bilo treba posebej omenjati. Splošno se je pritrjevalo besedam grofa Attemsa, naj gojenci ostanejo delavni, vzgledni kmetje, ki se naj ne izneverijo svojemu kmečkemu stanu. Ravnatelj Belle je pridejal v slovo dijakom zagotovilo, da jim bode zavod zmiraj šel z nasvetom na roko in je zaključil s trikratnim živio na cesarja, na kar so za- peli dijaki cesarsko pesem. Deželni poslanec dr. Ku- kovec se je zahvalil grofu Attemsu za požrtvovalen trud, katerega je posvetil ustanovitvi in ureditvi šole in za njegovo osebno naklonjenost zavodu, ter okrajnemu glavarju Wegbauerju za pozornost, da je tudi prišel. Grof Attems je zagotovil v svojem odgo- ru, da mu bode procvit kmetijske šole v t. Jurju zmi- raj pri srcu. Tako se je zaključilo prvo leto pouka na ti novi in edini slovenski kmetijski šoli na Štajer- skem v splošno zadovoljnost.

Nunske šole.

Z Dolenjskega, meseca avgusta.

(Konec.)

V tem boju proti kat. duhovniku hodijo Fran- cozi v prvi vrsti. Isti pojmujejo: »Država je sicer moralični organizem, ali verski organizem ni; drža- vi ne more nič na tem biti, kako si mislijo državljani življenje onkraj groba. Država zamore vsa verstva, ki ji niso nevarna, varovati, ali nobenemu posame- znemu verstvu ne more dati posebnega, privilegi- ranega mesta.«

Francozi so dali pred 50 leti kat. cerkvi popol- no svobodo tudi glede ustanavljanja svojih šol. Tekom slednjih 50 let je francoski duhovnik s po- močjo bogatih feudalcev cele Evrope in od pobož- nih ljudi nabranega denarja ustanovil nebroj redov, ki so se le s šolstvom ukvarjali. Tem redovnikom so stali na čelu jezuiti. »Družba jezuitov je bodalo; držalo istega je v Rimu, ojstrina pa vsepovsod v

LISTEK.

Institutka.

Roman.

Spisal Fedor Gradišnik.

Ze takrat, ko ga je prvič videl v svoji družbi, ga je stresla po vsem telesu neznana mrzlica ... pogle- dati mu ni smel v obraz, v oči, kajti žgale in pekle so ga te oči s silnim, neznanim žarom ...

Malo je govoril z njim ... le toliko, kolikor je moral ...

Helena pa se je očitvidno najbolj zabavala z njim, kmalu je govorila in plesala samo s Kamilom ...

Ze takrat se je zdelo Erazmu kakor prst usode. kakor kaznen nad grehom vse to, kaznen za njegov ve- liki in ostudni greh ...

A imel ni moči, imel ni poguma, da bi bil prepo- vedal Heleni občevanje s Kamilom — bil je preslab in vse je izgledalo, kot da hoče, kot da izziva uso- do za kazni, ki jo zasluži ...

Kazen? Zasluži? Greh?

Obstal je naenkrat pri teh vprašanjih ... Za tre- nutek se je zamislil ter tolažil samega sebe, češ vse to je le slučaj, ki nima prav nič opraviti s kako kaz- nijo ... Prišlo je tako kot se večkrat zgodi v življe- nju ... Toda čimdalje je mislil na tako tolažbo, tem bolj se mu je dozdevala puhla in prazna ... Ne, to ni slučaj, to ne more bilit slučaj ... kazni je, sigurno je kaznen za to, kar je nekoč zagrešil ... In vsako pre-

greho, vsak prestopok se mora kaznovati, to zahte- va naravni tok življenja ... Ni verjel sicer na kazni onkraj groba — to je strašilo za nevedneže in neizo- bražence, o, kazni pride že na tem svetu in ta je mnogo hujša, stokrat strašnejša in groznejša kot pa ona, ki so si jo izmislili duhovni voditelji našega po- zemskega življenja ...

Noč je bila krasna ... Brezštevila zvezd in zvez- dic je brlelo na nebu kakor male, zlate lučke ... tu se je prižgala ena, tam je utripala in ugasnila druga. Hladno je bilo in niti sledu ni bilo več od dnevne nez- nosne vročine ...

Vse mirno in tiho ... V Erazmovi duši pa hrum- no in šumno ...

Toraj jutri pride ...

Kamilov brat pride na letovišče, zdraviti se pride k njemu, k Erazmu ...

Kakor bi mu bil zasadil nož v srce, tako mu je bilo, ko je zvedel danes to novico ... Ali ni že dovolj, da se je prikradel Kamilu ... sedaj še oni ... Bolan je, hudo bolan in prišel je morda umret ... Tako pri- hajajo, siloma se kradejo v njegovo bližino, grozeči in preteči prihajajo ... In ko bodo enkrat vsi tu, te- daj ga zamrežijo nehote in nevede ... odkrili bodo grob njegovih tajnosti ... vse bo jasno, vse odkrito ...

Bal se je jutrišnjega dneva ... Predstavljal si ga je tako živo: to slabo, koščeno, napol živo in napol mrtvo telo mladeniča ga bo spominjalo še bolj nje- govega greha ... Pogled iz njegovih bolnih, ženskih oči ga bo spominjal na minule dneve ... s silo bo za- grabil njegovo ubogo srce, stiskal ga bo, da se bo,

da se bo zvijalo od bolesti in kesanja ... Pred sabo pa bo videl neprestano ono grozotno, strašno sliko kakor danes ... dvigal in dvigal bo ostri meč ... go- lo, mlado žensko telo pa bo ostalo na svojem mestu in le rana se bo širila, širila se bo in kri, rudeča, vro- ča kri bo v potokih tekla iz nje ... To sliko bo gle- dal celo noč in dan, na svojih izprehodih jo bo gledal in gledal jo bo v spanju ... vse dolge noči mu bo pred očmi ... in svojo lastno roko bo zrl ... svojo lastno roko, krčevito stiskajočo ostri, brušeni meč ...

»Tako me kaznuje usoda!« je zavzdihnil Erazem ter se odmaknil od okna ...

Dva, tri korake je napravil po dvorani ... nato se je naenkrat ustavil ... vgriznil se v ustnice ter se za trenutek zamislil ... Sključen je ostal tam sredi dvorane in njegov obraz je postal še bledejši kot je bil doslej ...

Naenkrat se je zravnal ... zamislil nekoliko in začel hoditi zopet urnih korakov sem in tja ...

In zopet je obstal ...

Tedaj pa je bilo, kot da je dozorel v njegovi duši sklep, trden in neomajen ... Zjasnilo se mu je lice ... na ustne pa mu je legel zmagoslaven smehljaj ...

Pogledal je proti stropu ... prijel se je za čelo ter se glasno zasmel ...

»Hahaha! Čemu? Zakaj? Ali nisem norec, ali ni- sem blaznež? Kaj se more zgoditi? Tu sem jaz go- spodar in nikdo drugi ... Kdo ima pravico, usiljevati se v moj dom? Stori sem vse, kar mi je bilo mogo- če storiti zanj ... vse sem storil, kar je bila moja dol- žnost ... In sedaj? Čemu se mi sedaj usiljuje? Ne

kat. svetu. Duhovništvo je uporabilo vsa sredstva, da je spravilo dosti učencev v redovne šole. Redovniki-učitelji, sami malo učeni, niso prenapenjali zahtev v naukih. Tako je prišlo, da je tretjina francoskih otrok ušla v redovnih šolah. Francozi so uvideli, da to ne bo dobro. Kdor ima šolo v svojih rokah, ima veliko moč; on lahko preobrazuje one, ki bodo v bodočnosti merodajni.

Redovniki so postali tudi razni obrtniki. Že sladkorne in usnjarske fabrike so imeli. Več milijonov je nesla n. pr. kartuzijancem naprava šartreskega likerja. Med omikanimi Francozi so se ti redovniki vedli prav kakor posvetnjaki. Bili so liberalni, če je bilo treba, narodni pa tudi in so govorili, da živijo in umirajo za francosko domovino. Ti redovniki pa so s podmitenjem skrito delali na to, da vržejo republiko, ustvarijo zopet kraljestvo, s tem sebi najvažnejše mesto v vladi in upliv na vse življenje državljanov. Proti redovnikom se je pred leti uprla francoska javnost in napravila konec tej državi v državi. Nekaj izgnanih francoskih redovnikov smo dobili mi Avstriji in seveda tudi Slovenci.

Med Francozi se je izgnanje lahko zgodilo. Katoliški duhovnik Crestey piše o sedanjih Francozi: »Mi duhovniki nimamo sedaj nič pričakovati od srednjih in bogatih slojev. Mestni bogataši ne računajo več »v obrambo družbe« na duhovnika. Aristokracija, plemstvo nam dela s svojimi hladno-usmiljenimi in ošabnimi pogledi več škode kakor koristi. Ista je preobčutna na jedni in na drugi strani pa nebržiža za obnovo njenega nekdanjega pomena. Višji sloji smatrajo duhovništvo kot nekaj odvišnega, ki je le še dobro v podporo slabotnih, duševno zaostalih ljudi. Nihče ne veruje več v čeznaravni značaj duhovnika. Cerkvene ceremonije dolgočasijo tudi otroke, sakrament se jemlje kot razvedrilo za ženske. Katekizem je zadnje, za kar se stariši brigajo. Ideja, da je vera čeznaravna, sveta, od Boga ukazana vsem ljudem, se je zgubila popolnoma v javnem mnenju.«

Tako hudo še pri nas v Avstriji ni, ali dobra tretjina prebivalstva je že na teh potih in tudi na Slovenskem dobra tretjina meščanskega prebivalstva. Kmetov je že dosti, katerih več ne obvladuje strah pred peklom.

Francozi označujejo uzroke boja proti duhovniškemu uplivu v šolah tako-le:

»V isti smeri, ko raste družba, nastajajo za posebne funkcije posebni organi, ki morajo postati samostalni. Častnik ne more biti sodnik in ker se oboje ne da združiti, ne more biti kateri teh funkcijonarjev žaljen. Čas se približuje, ko se bo dogajal neki proces diferenciranja, razločevanja, ki je že zdavnaj bil potreben, da razloči dvoje, kar se ne more združiti: versko funkcijo od funkcije učitelja.

Duhovnik je človek verstva, učitelj je mož pameti in svobodnega preskuševanja. Učitelj biti, se pravi, imeti dolžnost, da dotični misli in druge misli uči; to se pravi, zbuja kritiko v učencu, vadi razgovor, se pravi zbuja, goji duha iznajdbe, to se pravi, izjaviti, da se resnica spoštuje, ko enkrat pride na dan in če podere še toliko teorij. Ali se more trditi, da je tako duševno stanje v duhovniku, menihu ali nuni? Ali zamorejo biti ti učitelji dvoma, buditelji svobodnih misli? Ti ljudje imajo družiti dve različni nasprotni si funkciji. In to je nemogoče, taki vzgojitelji so kvarljivi vzgoji mladine. Katoliška cerkev ima seveda korist od tega, ker bi rada imela večno pod svojim varuštvom človeškega duha.

Slovenci se nahajamo v razvoju k isti omiki, ki se razširja iz srečnejših dežel in narodov po vsem drugem svetu. To, kar se je dozdaj dogajalo v naših bojih z duhovenstvom, so bile male bitke tiriljev; pride še do večjih po vsej Avstriji in tudi mi Avstriji pridemo do spoznanja, kakor so prišli Francozi, da večkrat prenehamo, nezadostno bojevanje s kat. duhovenstvom jemlje preveč časa in stane preveč, da je treba torej napraviti hitrejši konec tej gloriji in vzeti duhovenstvu vso podlago,

na kateri še zdaj stoji. Narodi imajo boljše delo, kot da bi se dalje bavil s to ostalino tlakarske dobe.

Mi Avstriji in tudi Slovenci bodemo ravno tako še govorili z našim duhovenstvom, kakor so Francozi. Našel bo dotični čas n. pr. na Slovenskem vse polno redovnih šol za dekleta. Tudi Slovenec bo tako pojmoval o vzgoji, kakor Francozi sedaj. Našlo se bo, da dobijo redovnice manj vreden material za učiteljice. Redove na slov. zemlji vodijo seveda nemške baronice, grofice in tudi redovniki-duhovniki. V šolah redovnic se zgubi veliko časa z molitvami, duhovnimi vajami. Vse kar je prav, pa v internatih teh duhovnic deklice ne pridejo do vežbanja telesa v igrar in telovadbi; večna molitev je tudi v prostem času. Vbija se v prvi vrsti katekizem in zgodbe sv. pisma dekletom v glave. Vse to se pozneje pozabi in tudi prisiljena pobožnost ne drži. To je dobro, pa škoda je zgubljenega časa in lepe mladosti. Treba pa bo tudi ženskam več naukov. Ženske hočejo isto šolo kakor moški. To zahteva tudi gospodarstvo, ki je vzelo ženski veliko dela v familiji in jo postavilo zraven moža v fabriki. Na kmetiji je pa ženska vedno glavni delavec bila in bo. Redovnice ne smejo konkurirati posvetnemu ženstvu, ki se posveča učiteljstvu. V tem oziru zob za zob!

In tako bodo tudi redovnice, razne šolskeestre morale enkrat prenehati z delom po šolah tudi v Avstriji. To je taka gotovost, kakor bo gotovo, da bo tudi v Avstriji nehal gori navedeni dualizem. — Meščani kot napreden element v avstrijskih narodih bi morali imeti to pred očmi in ne trositi denarja za neproduktivne ustanove in take, katere bodo morali že njihovi otroci razveljaviti.

Politična kronika.

K političnemu položaju na Hrvaškem.

Zagrebski „Obzor“ poroča: »V soboto ob 5. uri popoldne se je vršila zaključna seja izvoljenega odbora hrvaške stranke prava in hrv. napredne stranke. V seji je bil sprejet načrt programa nove edinstvene stranke, kakor ga je izdelal ožji odbor, obstoječ iz dr. Pinteroviča, dr. Lorkoviča in dr. Badaja. Na to se je sklenilo sklicati čim preje konference osrednjih odborov, ozir. bivših saborskih klubov obeh strank, da se o tem načrtu pogovore in ga potem konečna konferenca obeh strank sprejme«. Navedene konference se vrše 30. avg. in bodo nedvomno načrt odobrile. Podrobnosti še niso znane.

Rusija in aneksija Koreje.

„Rusko Slovo“ poroča iz petrograjskih diplomatskih krogov, da tam te dni izvršena aneksija Koreje ni vzbudila nikakega iznenadenja. Ruska vlada je dala za njo svoje dovoljenje Japencem že takrat, ko so se vršila mirovna pogajanja v Portsmouthu. Japonska se je zavezala, da bode v Koreji glede trgovine vzdržala sistem „odprtih vrat“ — s čemur torej niso oškodovani ruski trgovski interesi na Daljnem Vzhodu. Japonska vlada je rusko o pravem času poučila o nameravani aneksiji in slednja ni podala nobenega odgovora.

Senzacijonelni govor nemškega cesarja Viljema.

Viljem je zopet pričel na velik strah nemškega kancelarja govoriti. Minole dni se je mudil v Kraljevcu in je imel tam govor, v kateremu je močno povdarjal znani „gottesgnadentum“, se posredno zavzemal za absolutizem in naravnost za-

ničljivo goveril o parlamentu in ljudskih shodih ter njihovih sklepih. — Govor je seveda takoj našel v Nemčiji silen odmev. „Berl. Zeit. am Mittag“ pravi, da pruski kralj ne more hoditi po svojih lastnih potih, ker je Prusija ustavna država. Treba je poizvedeti, ali je Bethmann Hollweg privolil v izvajanja cesarjeva, ki se ne dajo na noben način združiti z modernim ustavnim življenjem. Cesarjeva izjava pomenja — vihar proti cesarju Viljemu.

Dnevna kronika.

v Zapuščina hrv. rodoljuba. Nedavno umrli župnik v Vinkovcih Stojanović je sporočil Jugoslovanski Akademiji v Zagrebu 5000 kron kot glavnico za dele o zgodovini slovanskega bogoslužja med Hrvati, katero delo bi naj izdala Akademija.

v Sokolstvo na Ruskem se vkljub mnogim zaprekam krepko razvija. Rusi nameravajo l. 1913. prirediti velikanski vseslovanski sokolski zlet v Moskvo.

O koleri. Do sobote zvečer se na Dunaju ni pojavil noben nov slučaj kolere. Inkubačna doba po obeh za kolero umrlih je že potekla. Za Dunaj ni nobene nevarnosti več. Stanje obolele Terezije Hofmann se obrača na boljše in zdravniki upajo, da bo okrevala. — Praški mestni fizikat izjavlja, da je internirani Janez Klag bolan; vendar pa zdravniška preiskava še ni našla pravih znakov, iz katerih bi se dalo nedvomno sklepati, da je obolel na azijski koleri. — V Pardubice na Češkem se je v soboto z brzovlakom pripeljala družina nekega ruskega čevljarja. Pojavili so se pri osebah te družine sumljivi znaki kolere. Vsled tega so jih v Pardubicah izvagonirali ter internirali v pardubiški izolirani bolnici za na kolero zbolele. Vendar pa zdravniki še niso dognali, če je družina v resnici zbolela na kolero. — V Tomášovem na Ruskem se je pojavilo zopet šest novih slučajev kolere. Ker je Tomašov oddaljen samo deset kilometrov od avstrijske meje, je sedaj velika nevarnost, da se kolera ne zanese čez mejo v Avstrijo. Ruski potniki, ki prihajajo v Avstrijo, se dajo le neradi preiskati. Vsled tega uhajajo skrivoma čez meje. Ker so oblasti to izvedele, so poostrele varnostne naredbes na meji ter pomnožile orožniški kardon na rusko-avstrijski meji.

Pruska protipoljska politika in Rusi. Ruski list »Varšavskoje Slovo« priobčuje članek, naslovljen: »Triumf zmagovalcev.« V tem članku govori o nemških nasilstvih na Poznanjskem in nadaljuje dobesedno: »Ta pruska nasilstva bi imela za nas veliko važnost, ako bi znali mi (Rusi) te dogodke primerno izrabiti. Nudi se nam prilika, da si pridobimo simpatije Francoske in vsega sveta slovanskega, Francoskih simpatij si ni težko pridobiti, ker so Francozje itak prožeti protipruskega duha. Težje, a tem koristnejše bi bilo poiskati simpatije slovanskih narodov. Najboljši odgovor na pruske nasilnosti bi bil, ako bi čim najpreje spremenili svojo poljsko politiko in ako bi iz nje izgnali one pruske življe, ki sejejo razdor med oba bratska naroda. Ta prevrat bi nam ne zagotovil samo simpatije naroda poljskega, marveč bi nam pridobil tudi zaupanje vseh drugih narodov slovanskih, ki ga že močno pogrešamo, kakor je to pokazal žal slovanski shod v Sofiji.«

Enakopravnost Rusov v Finlandiji. Ruski ministri svet je sprejel zakonsko predlogo o popolni enakopravnosti Rusov na Finlandskem. Ruski državljani imajo popolnoma iste pravice na Finlandskem, kakor tisti, ki imajo tam domovinsko pravico. Osebe, ki bi se pregrešile, bodo spadale pred sodišče v Petrograd. V ruski kazenski zakonik se je sprejelo nekaj tozadevnih kazenskih določb. Rusi se s tem pripravljajo na nove volitve na Finlandskem. Novi zakon stopi v veljavo dne 14. januarja 1911.

maram ga videti ... ne maram njegovih oči ... Priti hoče, umreti hoče priti ... umreti — domov ... Kot bi vedel, kot bi znal, kam prihaja ... A če rečem: ne! — kdo mi more ubraniti?! Da, tako storim! Ne dovolim, da pride — tako porečem ... Da, da, tako porečem in s tem bo vse rešeno, vse vse ...

Trdnih in odločnih korakov je stopal k vratom, vodečim v transko sobo, kjer sta se še vedno zabavala Helena in Kamilo ... Toda za kluko je že prišel bolj bojazljivo in ko bi bilo treba pritisniti in odpreti duri — mu je omahnila roka ...

Začudil se je svoji plahoti in strahopetosti ... sram ga je bilo pred samim seboj — a mogel ni drugače ...

»Kako, kako za božjo voljo?« se je vprašal ... »Kaj si bodo vendar mislili ... obljubil sem in sedaj ... ah, saj bi se vendar osmešil in začeli bi sumiti in premišljevati ... hahaha ... noč in dan bi premišljevali in slednjič — uganili ... Tako pa, tako ...? Zasmel se je na ves glas ...

»Kak norec sem vendar, kak bebec! ... Tujec je zame, popoln tujec, ne poznam ga ... videl ga bom prvič ... In kdo bo kaj vedel? ...

Postal je popolnoma miren.

Lahni korakov je stopal proti divanu, legel nanj, prižgal si smodko in puhal prožne oblačke v zrak ... Nato se je zopet dvignil, popravil popisane liste v miznico in odprl v sosednjo sobo ...

»Toraj lahko noč, gospod stotnik«, je dejal in niti pogledal ni v sobo. »Srečno pot — pa pripeljite tudi gospoda brata. Prav veselilo me bo, če mu morem

nuditi prijetno in zdravo bivališče ...

V tem je prišel stotnik Odenburg k durim, stisnil staremu gospodu roko ter se nalahno priklonil. — Erazem je odšel v spalnico.

Mala črnolasa Ela je spala sladko, mirno. Celo-dnevni izprehodi so jo utrudili.

Erazem je stopil k njeni postelji, nagnil se nad svoje dete ter ga poljubil vroče na pol odprta usta ...

»Ti mi boš v tolažbo in uteho v teh bridkih in težkih urah, o Elica moja, k tebi se bom zatekel, ki te je nedolžnost sama!«

Nato je legel v posteljo in upihnil luč — — —

IV.

Tako se je zgodilo, da je dobil prijazni gradič gospoda Erazma novega gosta. In čudno — komaj da se pripeljala kočija, v kateri sta sedela stotnik Kamilo in njegov brat Oskar, na grajsko dvorišče — se je usul dež in pričelo je liti kakor iz škafe ...

Gospod Erazem ni bil bojazlivec in praznove-rec, a postalo mu je vendar nekako čudno in tesno pri srcu, zdelo se mu je kot slabo znamenje, kot da pomeni prihod Oskarja Odenberga strašen konec njegovega strašnega življenja ...

Gospa Helena je očitno zvradoščena hitela vozu nasproti, pozdravila je Oskarja kakor ljubega znanca in ga peljala, vesela in prijazna v grad. Na stopnicah so srečali gospoda Erazma, ki je doslej slonel pri oknu prvega nadstropja in gledal, kedaj se pripelje kočija.

Ko je zagledal Oskarja, je prebledel po vsem obrazu in obstal sredi stopnic ...

Helena je vodila Kamilovega brata za roko in bilo je videti kot da pelje svojega otroka ... Ona zdrava, bujna in močna, Oskar pa droben, bled in prepadel ...

»No, papa«, je vzklíknila, ko je zagledala Erazma, »predstavljam ti filozofa gospoda Oskarja Odenberga ... našega novega gosta ...«

»Veseli me, veseli ...« je jecljal Erazem in želim vam skorajšnje zdravje ...

Oskar se je spoštljivo priklonil in stisnil podano roko ...

V tem je pristopil stotnik Kamilo in dejal svoje-mu bratu:

»Glej, Oskar, to je gospod Erazem, o katerem sem ti že tolikrat pisal ... Vsi ga ljubimo in častimo — on pa hodi navadno svoja pota in se prav malo meni za nas! ...«

»Tega ne smete trditi, gospod stotnik«, ga je prekinil Erazem z resnim obrazom, »jaz se nasprotno prav mnogo brigam za vas, dasi res nisem mnogo v vaši družbi ... Vajen sem pač samote in v njej se počutim še najsrečnejšega ... Jaz in moja Ela — midva se razumeva še najbolje ...«

To rekši je povabil novega gosta s seboj v prvo nadstropje ... Razkazoval mu je sobe, popeljal ga tudi v knjižnico in mu razlagal starinske slike, višee na stenah ... Govoril je malo, le toliko kolikor je bilo neobhodno potrebno ... Oskar je z zanimanjem orheologa opazoval starine Erazmovega gradu ... za

Štajerske novice.

K razmeram na Pragerskem. Škandale, ki se gode sedaj in so se godili vedno na tej postaji, prav spopolnjuje sledeči dogodek: Neki poštni uradnik na Pragerskem je zahteval pri blagajni vozni listek slovenski. Službujoči železniški uradnik Urbansky ga je za to ozmerjal in mu zagrozil, da ga zatoži na pošto in ravnateljstvo. Dotični poštni uradnik, ki se kot Slovenec in ravnopraven avstrijski državljani zave da svojim pravic, je napravil zaradi žalitev, katere si je dovolil neopravičeno napram njemu železniški uradnik Urbansky, pritožbo na ravnateljstvo Južne železnice. — No — in kaj se je ukrenilo. Poštno rav teljstvo je dalo uradniku ukor in ga prestavilo na Zg. Štajersko, spopolnivši njegovo mesto seveda z Nem cem, Urbansky je pa mirno ostal na Pragerskem, ne da bi se mu za njegovo postopanje zgodilo toliko ko liko, kot črnega za nohtom! Teh škandalov na Prager skem mora biti konec to geslo si naj vzamejo k srcu naši državni poslanci. Trebalo bi tudi začeti posebno akcijo okoliških občin in političnih društev.

Z občinskimi volitvami v celjski okolici se bavi tudi »Rdeči Prapor«. Poleg že stokrat ponovljenih gravanin, da se mora upeljati splošna volina pravica tudi za občine kar je — kakor bo gospodom pri »R. P.« znano — tudi naša zahteva!), toži list o tem, da se je volilni boj bil v znamenju — nacionalizma. Gos podje! Vsaka občinska uprava ima svoje napake in tudi naša okoliška občina ni brez njih. A poglejte si samo, kako se postopa z organiziranim delavstvom v mestu Celju pod nemškim gospodarstvom in kako v okolici pod slovenskim. Če ste količkaj pravični, ste lahko veseli, da so se volitve v znamenju »naci onalizma« na tak način izvajale v prid Sloven cern. Da pa se bo v občini tudi v socialnem oziru za čelo delati, nam jamčijo imena vsaj nekaterih novih odbornikov, ki so namesto nekaterih kimovcev prišli v odbor. Le pridno opominjajte občina na njene dol žnosti, gospodje! Tudi mi se ne bomo prav nič ženi rali povedati marsikako resnico v odpravo morebit nih nedostatkov.

Kako celjski mestni uslužbenci upoštevajo skle pe celjskega mestnega sveta? Zdi se nam, da je bil v celjskem mestnem svetu svoječasno storjen sklep, da mestni uslužbenci ne smejo imeti nobenih po stranskih služb. Koliko dajo n. pr. celjski policaji na to, je razvidno iz tega, da je znani ljubeznjivi policaj Gratschner poleg policaja še vinotržec, agent za za varovanje zoper požar in za življenje ter zoper ne zgo de, posredovalec služb, lesotržec, posredovalec za ženi tve, posredovalec za nakup in prodajo hiš in vrag vadi, kaj še vse. Če že policaji tako žvižgajo na ukaze svojih kruhodajalcev, potem je razumljivo, da gre v Celju vse narobe.

v Slovenske - podgane. Te dni se imeli nemškutarski trgovski pomočniki v trgovini Ma kesch in Moosmann v Celju živahno debato o vo litvah v celjski okoliški občini. Vlekli so seveda čez Slovence, kar se je dalo, dasi jih je gotovo tri četrtine rojenih Slovencev. Naenkrat je jeden zaklical: »Tiho, podgana je v trgovini!« Hotel je s tem opozoriti, da naj molče, ker je neka Slo venka ravno kupovala. Ta se seveda ni hotela dati dvakrat psovati temveč je takoj zapustila trgovino. So zares nljudni ti naši celjski Nemci in nemškutarji!

v Nemška Unionbanka v Celju je skrajno nekulanten zavod. Svojo nekulanco izkazuje oso bito slovenskim denarnim zavodom, ki so ji trn v peti. Imamo že par dokazov v rokah. O tem bomo še govorili.

Slovenski privatni geometer za Celje in okraj bi bil nujno potreben, zlasti z ozirom na dogodke v zad njem času, in se pozivajo interese, da se obrnejo za zaupna pojasnila na izvrševalni odbor narodne stranke v Celju.

v Iz Gaberja. Na odhodnici g. Kostanjseka se je nabralo v soboto zvečer pri g. Plevčaku od rodoljubov za Ciril in Metodovo podružnico v Ga berju K 6'20. Odbor se za ta dar prisrčno zah valjuje.

Velikanski napredek „prve južnoštajerske vinarske zadruge v Celju“ mora vsakogar v srce veseliti. Lani je v celem letu izkazala nekaj nad 100.000 K prometa, letos ga ima že do konca julija 205.334 K 48 vin. Od 1. jan. t. l. do 31. julija je pristopilo k zadrugi na novo 54 vino gradnikov s 87 deleži, ima torej 226 zadržnikov s 376 deleži. Odpovedalo se je letošnje leto 5 de ležev. Zadržniki, ki so pristopili letos, so iz naj različnejših krajev Spodnje Štajerske, kar zadrugi omogočuje spravljati na vinski trg vse vrste spodnještajerskih vin. Vina se je prodalo letos do konca julija 1115 hl, kupilo pa 1882 hl. Vse številke kažejo, da se razvija zadruga dobro, da je delo reelno in solidno. Vkljub temu bi se za druga lahko še bolje razvijala in bi lahko imela še večji promet, ko bi ji ne primanjkovalo pro storov — kleti.

Iz Štor nam pišejo, naj vprašamo ravnatelja Jel leka, koliko ga je stalo onih 80 piščalk, ki jih je dal po nekem Cvenku kupiti za delavce, da so izžvižgali Sokole.

v Ogenj v Šmarjeti pri Celju. V soboto popoldne je začelo goreti v hmeljski sušilnici pos. vdove Stožirjeve, po dom, Koren v Šmarjeti pri Celju. Peč je bila preveč zakurjena. Ogenj so do mači in pa sosedo hitro omejili in pogasili; posre čilo se je celo rešiti nekaj hmelja.

v Za Ciril Metodovo družbo je nabrala nad 1000 najrazličnejših znamk gdčna Marija Kernec v Kairu v Egiptu, doma iz Vrhloga pri Radečah. Vrli zavedni Slovenci, ki tudi v daljni tujini redno čita »Narodni List«, vsa čast!

v Iz Šmartna pri Slovenjgradu. Pri vo litvi obč. predstojništva je bil izvoljen g. Ivan Kac soglasno županom. Iskreno častitamo!

v Iz Zabukovja pri Sevnici. »Straža« z dne 26. tm. piše, da so nam pomagali pri volitvah v Zabukovju nemškutarji. Pozivljamo dopisnika naj imenuje samo enega! Tukaj smo vsi Slovenci in ni enega nemškutarja. Pomilujmo »bravce« ki či tajo »Stražo« in »Slov. gospodarja«. Kaj vse ne napravi maček po porazu!

v Iz Ljutomera. Poročila se je 27. avg. pri Sv. Križu gđc. Mirka Misja z g. Avg. Lukačičem, železn. asist. v Nabrežini. Iskrene častitke!

v Iz Žetal. Ogenj je upepelil 22. avg. t. l. celo poslopje posestnika L. Dajuka v Lešah. Pri tem je zgorel tudi 3 letni dečko katerega kosti so pozneje našli v nekem koticu.

v Smešno! Okrajni zastop ptujski je izdal okrožnico na vsa županstva, v katerej svari sta riše in vzgojitelje, dajati otrokom opojne pijače. Ironija! Može, ki sede v tej korporaciji, kakor, Stražil, Huter in drugi, pa imajo vse šnopsarije in večino gostiln po Ptuj in okolici, ter izsesa vajo iz itak revnega okoliškega kmeta zadnje vi narje za svojo brozgo ter si polnijo svoje nem škutarske malhe z našimi groši. V svet pa poš iljajo take svetohlinske okrožnice. Fej, vas bodi, vi zastupljevalci našega ljudstva!

v V Sevnici ob Savi bi prav dobro uspevala narodni ključavničar in kolar, ako bi bila poštena in trezna obrtnika.

v V Gornjemgradu je bil obsojen kaplan Rabuza zaradi pretepanja nekega šolarja na 20 kron globe ali 48 ur zapora. Kateri cerkveni oče je učil tako vzgojo?

v V pokoj je stopil višji oskrbnik radgonske pošte Karl Merkt. Bil je na svojem mestu 21 let, odkar se je ustanovil v Radgoni državni poštni urad.

v Nesreča v žagi. Iz Slovenjgradca poročajo: 26. tm. so šli na povelje postajenačelnika v Sp. Dravogradu trije železničarji v Gollovo žago v bližnji Mezi, da bi prinesli žagovine za steljo v nekem vozu za svinje. Ko so nabrali žagovino, je priletel naenkrat poldrug meter dolg ploč od cir kularne žage 31 letnemu železničarju Hinterber gerju s tako silo v prsi, da se je takoj nezavesten zgrudil. Spravili so ga v tukajšnjo bolnišnico, kjer je še isto popoldne umrl. Sodnija bo dognala, v koliko je žagar kriv nesreče. Hinterberger zapušča stare stariše, katerim je bil edina opora.

Umrla je Topolšica pri Šoštanju stotnikova so proga gospa Marija Noe pl. Nodberg.

Pretep v Škalah. V rudniški gostilni so se sprli zavarovalni agent Mursa in rudarja Goršek ter Vra bič. Slednji je bil posebno nasilen. Ko je razbil vse stole, kar mu jih ni natakarcica odnesla, je zgrabil ka menit vrček in je udaril z njim Gorška tako močno po glavi, da se je na mestu brez zavesti zgrudil na tla. Morali so ga takoj spraviti v bolnišnico. Vrabiča je orožništvo prijelo in zaprlo.

v Imenovanje. Poštno in brzojavno ravna teljstvo v Gradcu je imenovalo poštnega prakti kanta Mihaela Šmida za poštnega oficijanta na Pragerskem.

v Zahvala. Akad. fer. društvu »Bodoč nost« v Ptuj so v poslovnem letu 1909/10 da rovali prispevke še sledeči gg.: dr. Alojz Kraigher, zdravnik pri sv. Trojici v Slov. gor., plačal izkaznice za vse čitatelje naše tamkajšnje ljudske knjižnice v znesku 14 K. V isti namen je daro val Makso Kovačič, dijak istotam 1 K. Slovenska Ptujška posojilnica podpore 25 K. Prof. Josip Štritar na Dunaju večje število knjig za ljudske knjižnice. Vsem omenjenim blagodušnim podpor nikom izreka najsrčnejšo zahvalo. Za odbor ak. fer. društva »Bodočnost« Vekoslav Šumenjak tč. predsednik, Anton Horvat, tč. tajnik.

v Hmeljske cene v Norimberku na Nem škem: prima 85—132 mark za 50 kg.

v Škrlatica se močno širi okrog Fürstenfelda na Srednjem Štajerskem.

v Iz Maribora. Vse cenjene gg. pevce nljudno prosimo, da prihajajo redno in polnoštevilni k pev skim vajam v »Čitalnico« vsak torek in vsak pe tek, da zamoremo nastopiti pri slavnosti kluba »Narodni Pipeč« 11. kimovca t. l.

v Iz Maribora. Mizar v šolski ulici, Jožef Kregar, kateri Slovincem rad pripoveduje, da je slovenski obrtnik se je nedavno izrazil o sloven skem časopisju »Schundzeitungen«. Brez komen tarja!

Na osemrazredni šoli šolskih sester se vsprejemajo učenke na stanovanje in hrano. Zraven imajo učenke priložnost učiti se šivanja, finih ženskih ročnih del, modernih jezikov, igranja na glasovir, gosli, citre ter brzopisa. — Zavod ima na prodaj ali da v najem glasovir radi po manjkanja prostora. 457 4—3

vsako najmanjšo stvar je hotel vedeti zgodovino, izpraševal je po mojstrih, ki so ustvarili ta krasna dela, Erazem je bil silno redkobeseden...

Oskar je kar vzplamtel od veselja, ko je spo znal, v kako zanimiv kraj je prišel, ves obraz mu je razžarel v silnem koprnjenju, priti do dna temu bogastvu zgodovinskih dokumentov in umotvorov pozabljenih mojstrov.

»Ah, gospod graščake«, je vzkliknil slednjič, »koliko krasote in bogastva je skritega v teh zbirkah! Oprostite mi, da sem tako predrzen, a želja po delu mi ne da mirovati. In tu je še toliko hval jeznega dela...«

Erazem se je blagohotno nasmehljaj.

»Aha, vi ste praktičen filozof, gospod Oskar. Res, mnogo zanimivih stvari je zakopanih v teh starih listinah in knjigah in morda tudi važnih... Važnih za narod in — za posameznike... Zgo dovina najrazličnejših rodov, krvava in žalostna, je popisana v njih... Verjamem, da vas zanima, pogle dati malo natančneje v te predale — saj je to vaša stroka, če se ne motim...«

»Da, gospod graščak, in baš sedaj zbiram gra divo za svoje zgodovinsko delo o naših gradovih, in tako bi mi bilo silno prijetno...«

»Ah, saj je res«, je vzkliknil Erazem. »Čital sem že nekaj vaših zgodovinskih razprav, in reči moram, da so mi jako ugajale... Vi greste vsaki stvari do dna, iščete in iščete tako dolgo, da naj-

dete, kar ste iskali... Vi ste pravzaprav nevaren človek...«

»Nevaren, kako menite to?« je vprašal Oskar in njegov obraz je postal naenkrat jako resen.

Erazem je nekoliko pomolčal, pogladil si je svojo dolgo, svilen brado, nato pa je pričel prav počasi in silno važno;

»Hm, hm... nevaren človek ste v resnici, gos pod Oskar. Zgodovina je pač čudna stvar, in po sebno zgodovina naših gradov. Jako čudne in ne prijetne stvari se lahko izvedo iz zaprašenih aktov kakšnega gradiča... neprijetne posebno za even tualne naslednike prejšnjih posestnikov. Ne trdim sicer, da bi bilo v mojem arhivu kaj takega, kar bi bilo na primer meni neprijetno, za tak strah nimam prav nikakega povoda, ker poprejšnji lastniki gra du niso bili v nikaki sorodni zvezi. Govorim nam reč samo v obče. Neprijetno je za eventuelne so rodnike umrlih graščakov, če zvedo od popolnoma tujih ljudi na dolgo in široko ne baš delikate rod binske razmere svojih prednikov... Ali ne govo rim resnico?«

»Popolno resnico, gospod graščake«, je odvrnil Oskar tiho in nekaj boječe. Misli je že, da mu gos pod Erazem ne bo pustil odgrniti zastora, za kate rim se skriva očitno toliko zanimivosti in boga stva... Toda kmalu je izprevidel, da je bil ta nje gov strah prazen, kajti gospod Erazem je pričel takoj zopet s prejšnjim resnim in važnim glasom:

»Veseli me, da to priznavate. In samo zato sem vam omenil svoje mnenje v tem oziru, da me boste razumeli. Z veseljem vam odprem vse pre dale svojega arhiva, poljubno ga lahko uporabljate za svoje zgodovinske študije — toda na eno stvar vas moram vendarle opozoriti...«

»Prosim, prosim, gospod graščake«, je dejal Oskar, ki se je kar topil samega veselja in radosti.

»Vedeti morate, da imam v tej sobani sprav ljene tudi privatne stvari, o katerih nočem, da bi prišle v nepoklicane roke, predno pride pravi čas za to...«

»Ah, gospod graščak, saj to se razume samo ob sebi...« je vzkliknil Oskar. »V tem oziru ste lahko popolnoma brez skrbi.«

Komaj je izgovoril zadnjo besedo, so se odprla vrata, in v sobo je priskakljala lahkih korakov mala Elica. Obstala je za trenutek, ko je zagledala tu je ga gospoda, nato pa se je ojunačila in stopila k papanu.

»No, kaj je, srčece moje«, je rekel nežno in lju beznivo gospod Erazem ter pogladil svojo hčerko po ogljenočrnih laseh, ki so ji padali doli po hrbtu.

Nato se je obrnil k Oskarju in mu dejal:

»Vidite, to je edino bitje na svetu, ki me ima rado, in edino bitje, ki je ljubim tudi jaz... moja hčerka Ela...«

Dalje sledi.)

Druge slov. dežele.

Shod narodnoradikalnih abiturijentov in abiturijentk v Trstu se je vršil 26. in 27. t. m. Bil je lepo obiskan. Predsedoval je tov. Trošt. Tov. Goričan iz Maribora je podal referat: „**Narodnoradikalna struja kot kulturna struja.** Izvajal je, da stoji nar. rad. struja na stališču evolucije. Tri točke označujejo strujo: stališče napram narodni, verski in socialni ideji. Narod ji je največja socialna enota, delati zanj ji pomeni delati za človeštvo. V verskem oziru stoji struja na stališču verskega individualizma, v socialnem oziru pa na stališču enakomernega razvoja vseh stanov naroda. — Gdčna abiturijentka Rusova je podala referat o slovenski ženi, očrtala je feministično gibanje na Slovenskem, govorila o potrebi moderne vseslovenske ženske organizacije, o potrebi slovenskega ženskega glasila in o nalogah slovenske žene sploh. — Abiturijent Lapajne je govoril o nalogah slovenskega tehnika. Govoril je o visokošolskih organizacijah slov. tehnikov in njihovih nalogah, o pomenu slovenske inženirske organizacije. Naloga slovenske inženirske organizacije naj bi bila predvsem, da študira naše jugoslovanske dežele, njihove naravne in vodne sile. Zato je zelo hvalevredno, da mislijo praški tehniki izdajati kataster vodnih sil na Slovenskem, ker le tedaj, ako bomo znali Slovenci izrabljati naravne sile svoje domovine, se nam posreči ustanovitev lastne industrije, ki je vsa v tujih rokah. Le tedaj, ako se nam to posreči, bo dosegal slovenski tehnik svoj cilj. Zelo rentirala bi se železninarska in čevlarska industrija, saj bi imela svoje odjemalce po vsem slovanskem svetu. Za potrebni akcijski kapital bi že poskrbeli naši in slovanski denarni zavodi. Izrabiti moramo ugodno geografsko lego ob morju, ki bi postala cenena prometna pot. Ko se enkrat gospodarsko razvijemo, pridemo tudi do lastne tehniške literature, ki jo še nimamo, in do predavanj, s katerimi bi poučevali ljudstvo o položaju našega gospodarstva. — Abit. Štajmer je razpravljal o novih potih ljudske izobrazbe. Povdarjal je potrebo sistematične uravnave ljudsko-izobraževalnega dela. Pri vsaki točki se je razvila živahna debata. — 27. t. m. dopoldne so zborovali razni odseki: gimnazijsko-realni, ženski in učiteljski. Zvečer pa je bil prijateljski sestanek v „Narodnem domu“ v Barkovljah.

Akad. fer. društvo „Adrija“ v Gorici ima 12. sept. občni zbor.

Celovski škof dr. Kahn dobi, kakor poročajo nekateri listi „iz gotovih virov“, koadjutorja. Kakor znano, je dr. Kahna pred meseci zadela in pohabila kap.

Učni jezik na c. kr. višji realki v Idriji. Ministerstvo za uk in bogočastje je za c. kr. državno višjo realko v Idriji dovolilo razširjenje uporabe slovenskega učnega jezika in sicer v tem smislu, da se bo od sedaj naprej poučevalo le nemščino, zgodovino in zemljepis, kemijo in geometrijo v nemškem jeziku in to samo v višjih razredih, vsi drugi predmeti pa, v kolikor so slovenske knjige že aprobirane, v slovenskem jeziku. Le terminologija se bo morala poučevati v obeh jezikih. Vporaba slovenskega kot učnega jezika se bo s šolskim letom 1910/11 pričela sistematično izvrševati.

V Mostah pri Ljubljani je umrl v soboto župan Franc Zakotnik v starosti 40 let. Bil je strogo narodnonaprednega mišljenja in vzoren gospodar. Vkljub njegovemu mišljenju so ga morali tudi politični nasprotniki spoštovati.

Narodni gospodar.

XV. poročilo o rasti hmelja v drugih krajih.

Žatec, dne 26. avgusta 1910. V okoliših žateškega mesta se je obiranje hmelja dne 22. t. m. pričelo pri najugodnejšem vremenu. Po množini bode toliko hmelja, kolikor smo ga cenili; pridelek je najboljši kakovosti. Kobule so normalne velikosti in so enakomerno razvite. Ker postaja hmelj v nekaterih nasadih rujavkast, požurijo se hmeljarji z obiranjem, da spravijo še lepo zeleno blago. — Dosedaj so se prodale manjše množine hmelja iz mestnega okoliša direktno na pivovarje in sicer za 170 in 140 K za 50 kg. Trgovci so pa plačali za 50 kg 125—140 K. — Konečna uravnavna cene se bode vršila šele prihodnje dni, ko bode že več obranega in posušenega hmelja. Hmeljarsko društvo žateškega mesta.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

KOLERA.

Dunaj, 28. avgusta: Danes kakor včeraj ni nobenega kolere sumljivega slučaja več.

Praga, 28. avgusta: Rus, katerega so spravili v izoliran oddelek libenske bolnišnice, je popolnoma zdrav in se ne da dognati pri njem nobeno znamenje kolere ali kake druge nalezljive bolezni. Jutri ga bodo iz bolnišnice izpustili. Nek delavec, ki so ga spravili v kliniko prof. Meixnerja, je imel drisko in ne kolere.

Pardubice, 28. avgusta: Rodbino čevljarja Mazuraka, katero so spravili včeraj v izolirani oddelek tukajšnje bolnišnice, bodo jutri kot zdravo odpustili.

Brno, 28. avgusta: Po poročilih tukajšnje namestnice ni bilo na celem Moravskem nobenega slučaja kolere.

Rim, 28. avgusta: Zadnjih 24 ur poročajo iz Apulije, da je zbolelo na kolero 21, umrlo pa 11 oseb.

Pozun, 29. avgusta: Pri Heleni Trnka, katere je stopila z ladije »Regensburg« in se sedaj nahaja v tukajšnji državni bolnišnici, so konstatirali kolero.

Dunaj, 29. avgusta: Ker razun umrle Held in zbolele dekle Hofmann, ki ste se obe vozili z ladjo »Regensburg« po Donavi, ni nikdo več zbolel na kolero, se mesto lahko smatra danes za kolere prosto.

Pozun, 28. avgusta: Policija je dobila nenadoma obvestilo, da se vozi v nekem vlaku iz Dunaja v Pulj rezervist Ivan Suček, kateri je kolere sumljiv. Vlak so ustavili, dotični voz, v katerem je bil Suček, desinficirali in naznanili slučaj oblastim v vseh krajih, kamor so bili namenjeni potniki v tem vozu.

PAOLO MONTEGAZZA.

Spezzia, 28. avgusta: Tu je umrl znani fiziolog profesor Paolo Montegazza v svoji vili v Santo Terenzo.

STRELA UBILA TRI DEKLICE.

Monaokvo, 28. avgusta. Pri Gernsteinu so se zatekle tri deklice pred nevihto pod slamnato kopico na prostem polju. Strela je udarila v kopico in ubila vse tri deklice.

GROF AEHRENTHAL V AVDIJENCI PRI CESARJU.

Ischl, 28. avgusta. Danes ob 11. uri dop. je sprejel cesar ministra za zunanje zadeve grofa Aehrenthala v audijenci, da mu je sporočil o važnih tekočih zadevah. V torek zjutraj se poda grof Aehrenthal v Solnograd, kjer ima sestanek z italj. ministrom za zunanje zadeve, grofom di San Giulianom.

VČERAJSNJE SLAVNOSTI V CETINJU.

Cetinje, 28. avgusta. Že od zgodnjega jutra vlada tu živahno vrvenje. Iz vseh delov dežele je došlo prebivalstvo, da se udeleži današnjih slavnosti. Tudi tujcev je došlo zelo mnogo. Zjutraj je sprejel knez Nikolaj mnogoštevilne deputacije iz tu- in inozemstva, med njimi odposlanstvo starih garibaldincev iz Italije, ki so se vojskovali svoj čas v Črni Gori proti Turkom. Pred palačo se je zbrala množica več tisoč oseb, ki je priredila knezu navdušene ovacije.

Cetinje, 28. avgusta. Ob 10. uri dopoldne se je vršila svečana otvoritev novega vladnega poslopja. Slavnosti se je udeležil knez Nikolaj, prestolonaslednik Danilo in ministri. Ob 11. uri dop. je izročila posebna častniška deputacija z vojnim ministrom na čelu knezu dragoceno častno sabljo. Ob 12. uri se je položil na slavnosten način temeljni kamen za otroško bolnišnico in za kirurgično kliniko, ki se bo postavila na stroške italjanske kraljice Helene. Te slavnosti se je udeležila cela knežja rodbina, italjanska kraljeva dvojica, veliki knez Peter Nikoljevič s soprogo, srbska princezinja Helena in vsi uradniki. Popoldne je došel v Cetinje srbski prestolonaslednik Aleksander.

Petrograd, 28. avgusta. Car Nikolaj je imenoval črnogorskega kralja Nikolaja za generalnega feldmaršala ruske vojske.

Cetinje, 29. avgusta. Narodna skupščina je sklenila v svečani seji enoglasno, da se črnogorska

kneževina proglasi v kraljevstvo. Knez Nikolaj je predlog odobril in si nadel naslov: Nikolaj I., kralj črnogorski. O tem je črnogorska vlada v posebni noti obvestila evropske velevladi.

Cetinje, 28. avgusta. Med deputacijami, ki so se došle pokloniti in častiti novemu kralju, sta zastopala dva črnog. armado. Napravilo je zelo velik utis, ko ju je Nikolaj objel in poljubil.

ANEKSIJA KOREJE.

Tokio, 29. avgusta. Danes je priobčen oklic glede aneksije Koreje po Japoncih. Nova japonska pokrajina se bode zvala Cho-sen.

Washington, 29. avgusta. Amerikanski vladi je bil predan tekst pogodbe med Japonci in Korejci s posebno izjavo japonske vlade. Omenjena pogodba ima 8 točk. Prva se glasi: Korejski cesar je odstopil vse svoje vladarske pravice za vedno in brez vsakega omejenja japonskemu cesarju. Naslednje določajo posameznosti glede bodoče uprave in pravic korejskega naroda, osma pa pravi, da stopi ta pogodba z dnem, ko se objavi, v veljavo.

SOCIJALISTIČNI KONGRES V KODANJU.

Kodanj, 29. avgusta. Tu je bil včeraj otvorjen mednarodni socialistični kongres. Otvoritvene seje se je udeležilo okrog 900 odposlancev iz vseh delov zemlje in 700 časnikarjev. Navzočih je tudi mnogo gostov.

NEMIRI V LOBOSICAH.

Praga, 29. avgusta. Včeraj se je vršila v Lobosicah sokolska slavnost, na katero so odgovorili Nemci takoj z »ljudsko« slavnostjo pretepačev in demonstrantov. Nemci so tudi v manjših gruclah napadali Čehe in je došlo do več pretepov.

GLAVNA STAVKA V BILBAU.

Bilbao, 29. avgusta. V skupni seji tukajšnjega delavskega vodstva z madridskimi odposlanci, se je sklenilo s 17 proti 13 glasom, da se glavna stavka v Bilbao ne bode vršila.

DEMONSTRACIJE PROTI ČRNOGORSKEMU KRALJU V BELGRADU.

Belgrad, 29. avgusta. Sinoči se je tu uprizorila v gledališču drama črnogorskega kralja Nikite »Balkanska carica«. Ko se je zastor dvignil, je pričela galerija silno demonstrirati proti Nikiti; nemir je trajal celo predstavo in se je kasneje nadaljeval tudi na ulicah.

Loterijske številke.

Trst, dne 27. avgusta 1910: 3, 79, 56, 40, 34.
Linc, " " " " 71, 3, 48, 45, 11.

Na znanje.

Slišimo, da naš dosedanji, iz naše službe pred več meseci odpuščen potnik g. Vinko Bonač hodi okoli naših odjemalcev, češ, da je še vedno naš potnik in da za nas dela. — Ker ni res, da bi bil gosp. Vinko Bonač z nami v kakršnikoli kupčijski zvezi in ker s tem gospodom sploh nimamo ničesar več opraviti, zato prosimo naše p. n. odjemalce in trgovske prijatelje, da vzamejo na znanje, da g. Vinko Bonač ni upravičen za nas naročila nabirati in denar inkasirati.

501 3-1

Zvezna trgovina v Celju.

Prostovoljna razprodaja

gozdov v Socki, kateri so bili prej lastnina grajščine Zalog. Isti se bodo potom parcelacije razprodajali po posameznih kosih na licu mesta (pri brvi Meden graben) dne 1. septembra ob 8. uri zjutraj.

473 6-6

297 — 28

Šubičeva slika

Franceta Prešerna
ter Groharjev

∴ Primož Trubar ∴

v okvirju ali brez okvirja se dobita v Zvezni trgovini
v Celju. Velika zaloga najrazličnejših svetlih in moder-
nih slik. Portreti slavnih pisateljev, muzikov itd. Ceniki
na zahtevo franko.